

ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ – Ευρωπαϊκό Κίνημα
Μέλος της Ευρωπαϊκής Ελεύθερης Συμμαχίας (Ε.Ε.Σ.)
RAINBOW – European Movement
Member of the European Free Alliance (E.F.A.)
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΡΑΓΟΥΜΗ 11, Τ.Θ. 51 Τ.Κ. 53100
ΦΛΩΡΙΝΑ / LERIN GREECE
ΤΗΛ - ΦΑΞ: 0385- 46548
Ιστοσελίδα στο internet: <http://www.florina.org>
E-mail : rainbow@florina.org vinozito@otenet.gr

Info – 3ΟΡΑ

**ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΤΟΞΟΥ**

**ΙΟΥΝΙΟΣ 2002
ΑΡ. 06**

Ημέρες εθνικής αμνησίας

Μια διαφορετική άποψη για τα περί «γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό κράτος» παρουσιάζεται στο κείμενο που ακολουθεί.

Την ίδια στιγμή που γίνεται όλο και πιο εμφανές το αδιέξοδο στο οποίο έχουμε περιέλθει εξ αιτίας της πολιτικής μας απέναντι στο ακατονόμαστο κράτος βορείως τον συνόρων μας, οι αποκλειστικοί αντιπρόσωποι του πατριωτισμού και πρωταγωνιστές του γιαλαντζί μακεδονικού αγώνα βρήκαν νέο πεδίο δόξης λαμπρό για να προβάλουν τις "εθνικώς υγιείς" θέσεις τους. Νέα μειοδοσία λοιπόν η αντίδραση κατά της νομοθετικής μετονομασίας της Μικρασιατικής Καταστροφής σε "γενοκτονία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό Κράτος". Για σχεδόν ογδόντα χρόνια, η τραγική τύχη του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας είχε καταχωρηθεί στη μνήμη όλων μας ως καταστροφή. Κανείς δεν διανοήθηκε να αμφισβητήσει τα όσα τερατώδη προηγήθηκαν και ακολούθησαν την έξοδο εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων, κανείς δεν σκέφθηκε να παραγράψει τις τουρκικές θηριωδίες, τους φόνους, τους βιασμούς, τις διώξεις. Κανείς όμως δεν είχε σκεφθεί επίσης να διαγράψει τις δικές μας ευθύνες για την τραγωδία. Η λέξη καταστροφή άλλωστε, λέξη που δεν επιβλήθηκε από καμιά "επίσημη" ιστοριογραφία, ούτε βέβαια καθιερώθηκε με νόμο, δείχνει ακριβώς αυτό: ότι για τα όσα υπέστησαν οι Έλληνες της Μικράς Ασίας, υπάρχουν ένοχοι εγκλημάτων και στις δυο πλευρές του Αιγαίου. Σήμερα κάποιοι επιχειρούν να ξαναγράψουν την ιστορία, αντικαθιστώντας την λέξη που το συλλογικό υποσυνείδητο επέλεξε ως καταλληλότερη, με έναν νομικό καθαρά όρο που υποδηλώνει σαφώς ότι για τον ξεριζωμό του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας ευθύνονται αποκλειστικά οι βάρβαροι, οι εχθροί, οι άλλοι. Πάντα οι άλλοι.

Α. Το έγκλημα της γενοκτονίας

Ο όρος γενοκτονία είναι ένας όρος αμιγώς νομικός. Δεν θα τον βρείτε σε κανένα λεξικό, καμιάς γλώσσας, πριν από το 1944-48. Η λέξη δεν υπήρχε καν. Επινοήθηκε για να περιγράψει την φρίκη του ολοκαυτώματος από τους ναζί, για να τυποποιήσει ένα συγκεκριμένο έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Η τυποποίηση αυτή είναι εξαιρετικά αυστηρή και περιορισμένη. Σύμφωνα με την από 9.12.1948 Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για την πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος της γενοκτονίας, που κυρώθηκε από την χώρα μας με το ν.δ. 3091/1954[1], γενοκτονία είναι: α) ο φόνος των μελών μιας εθνικής, εθνολογικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας, β) η

σοβαρή βλάβη της σωματικής ή διανοητικής ακεραιότητάς τους, γ) η από πρόθεση υποβολή της ομάδας σε συνθήκες διαβίωσης οι οποίες μπορούν να επιφέρουν την πλήρη ή μερική σωματική καταστροφή της, δ) η λήψη μέτρων που αποβλέπουν στην παρεμπόδιση των γεννήσεων στους κόλπους αυτής της ομάδας και ε) η αναγκαστική μεταφορά παιδιών μιας τέτοιας ομάδας σε άλλη, όταν και μόνο όταν οι πράξεις αυτές έχουν ως πρόθεση την μερική ή ολική καταστροφή της ομάδας αυτής[2].

Το σημείο αυτό αξίζει να εξηγηθεί, διότι πολλοί (και νομικοί) υποπίπτουν στο σφάλμα να θεωρούν ότι κάποια από τις παραπάνω περιοριστικά αναφερόμενες πράξεις αποτελεί γενοκτονία αν γίνεται από πρόθεση. Η Σύμβαση δεν ορίζει έτσι. Δεν αρκεί ο φόνος π.χ. των μελών μιας ομάδας να γίνει από πρόθεση. Η πρόθεση πρέπει να είναι η εξόντωση της ομάδας. Η γενοκτονία είναι έγκλημα που χαρακτηρίζεται από τον σκοπό του. Για να γίνει κατανοητή η διαφορά στο μη νομικό θα χρησιμοποιήσω ένα παράδειγμα: Αν κάποιος δολοφονήσει κάποιον για να τον κληρονομήσει, ασφαλώς διαπράττει ανθρωποκτονία από πρόθεση. Σκοπός του όμως δεν είναι απλώς να δολοφονήσει, σκοπός του είναι να κληρονομήσει. Το αντίστοιχο της γενοκτονίας θα ήταν μια δολοφονία που γίνεται αποκλειστικά για να δολοφονηθεί ο άλλος, επειδή είναι αυτός που είναι. Αυτή είναι η ιδιαίτερη απαξία της γενοκτονίας, η οποία δίκαια χαρακτηρίστηκε ως το κατεξοχήν έγκλημα κατά της ανθρωπότητας[3]. Από την Σύμβαση προκύπτει σαφώς ότι η υποκειμενική ποινική ευθύνη για το έγκλημα της γενοκτονίας ανήκει σε άτομα [7] και όχι σε κράτη[8]. Ένοχος γενοκτονίας δεν μπορεί να είναι το κράτος, αλλά τα φυσικά πρόσωπα, έστω και αν αυτά ενεργούσαν με την ιδιότητα του κρατικού οργάνου.

B. Οι διωγμοί των Ελλήνων της Μικράς Ασίας

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι στο διάστημα 1914 - 1922 (στο οποίο αναφέρεται ο ν. 2645/1998), οι Έλληνες κάτοικοι της Μικράς Ασίας υπέστησαν διωγμούς και ότι οι πράξεις εναντίον τους (φόνοι, εκτοπίσεις υπό συνθήκες που οδήγησαν πολλές φορές σε φυσική εξόντωση των εκτοπιζομένων) εμπίπτουν στις περιπτώσεις α και γ του άρθρου 2 της Σύμβασης για την Πρόληψη και την Καταστολή της Γενοκτονίας. Όπως όμως εκτέθηκε παραπάνω, για να χαρακτηριστούν οι διωγμοί αυτοί "γενοκτονία" πρέπει να αποδειχθεί ότι έγιναν με σκοπό την εξόντωση των μελών της εθνικής ομάδας των Ελλήνων και όχι για άλλους λόγους. Αν τα κίνητρα ήταν άλλα, τότε έχουμε βεβαίως εγκλήματα, αλλά όχι γενοκτονία. Η βιβλιογραφία (διεθνής και ελληνική) που αναφέρεται στην περίοδο είναι τεράστια, ενώ και το σύνολο των πηγών είναι δημοσιευμένο. Επιλέγω όμως να αναφερθώ μόνο σε κείμενα υπεράνω πάσης υποψίας, έτσι ώστε να μην υπάρχει η δυνατότητα την οποία κατά κόρον χρησιμοποιούν οι "υγιώς σκεπτόμενοι" συμπατριώτες μας, δηλαδή της συκοφάντησης οποιουδήποτε δεν συμφωνεί με την "επίσημη" ιστορία ως ανθέλληνα και πράκτορα, ακόμη και όταν αυτός παρουσιάζει τεκμηριωμένες θέσεις. Στην αποδεκτή λοιπόν (και ουσιαστικά "κρατική") Ιστορία του Ελληνικού Έθνους[9], υπάρχει εκτενής αναφορά στους διωγμούς των Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Το χρονικό σημείο έναρξης των διωγμών τοποθετείται τον Μάιο του 1914, οπότε εκκενώθηκε η περιοχή απέναντι από τα επίμαχα ελληνικά νησιά του Αιγαίου, προκειμένου να εγκατασταθούν Τούρκοι πρόσφυγες από τα εδάφη που έχασε η Οθωμανική Αυτοκρατορία στους Βαλκανικούς Πολέμους, αλλά και για στρατιωτικούς λόγους. Η εκκένωση έγινε με την επιμονή και την καθοδήγηση του Γερμανού στρατηγού Λίμαν φον Σάντερς, ο οποίος από το 1913 είχε αναλάβει στρατιωτικός διοικητής της περιοχής, στα πλαίσια της συμμαχίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με τις Κεντρικές Δυνάμεις κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Μάλιστα, πριν από τις μαζικές εκτοπίσεις είχε αναληφθεί ενορχηστρωμένη

εκστρατεία ώστε το ελληνικό στοιχείο των περιοχών αυτών να εξαναγκαστεί σε εκούσια μετανάστευση. Χαρακτηριστικό είναι ότι αστικοί πληθυσμοί (Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη) δεν διώχθηκαν, ενώ συμφωνήθηκε κατ' αρχήν με την Ελληνική Κυβέρνηση μερική ανταλλαγή πληθυσμών και συστήθηκε Μικτή Ελληνοτουρκική Επιτροπή για την ρύθμιση του θέματος των περιουσιών. Οι διωγμοί επεκτάθηκαν μετά την συμμαχική εκστρατεία στα Δαρδανέλια. Τους διωγμούς αυτούς οι συγγραφείς της Ιστορίας του Ελληνικού Έθνους αποδίδουν σε προσπάθεια αλλοίωσης της εθνολογικής σύστασης του Μικρασιατικού πληθυσμού, παρά σε αντίποινα (και βεβαίως καθόλου σε πρόθεση εξόντωσης της εθνικής ομάδας), ενώ τους συνδέουν με την διπλωματική δραστηριότητα που είχε αναπτύξει κυρίως η Μεγάλη Βρετανία υποσχόμενη μικρασιατικά εδάφη στην Ελλάδα προκειμένου να βγει στον πόλεμο στο πλευρό της Entente. Στον Πόντο, όπου Ρωσικά στρατεύματα απειλούσαν Οθωμανικά εδάφη, οι διωγμοί υπήρξαν ιδιαίτερα βίαιοι. Όλα αυτά τα στοιχεία συνηγορούν στο συμπέρασμα ότι σκοπός των διωγμών αυτών συνολικά δεν υπήρξε η φυσική ή βιολογική εξόντωση της ομάδας, αλλά η επίλυση του μειονοτικού προβλήματος και η πρόληψη της δημιουργίας ενός εσωτερικού μετώπου την στιγμή κατά την οποία το έδαφος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κινδύνευε από πολλές πλευρές. Στην διάρκεια της περιόδου αυτής (1914-1918) συνέβησαν πολλές επιβεβαιωμένες σφαγές και θάνατοι χιλιάδων ανθρώπων λόγω των συνθηκών στις οποίες υποβλήθηκαν κατά τις μετακινήσεις τους, ενώ επίσης σημειώθηκαν πολλές πράξεις αντεκδίκησης εις βάρος των Ελλήνων, διότι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Ελληνοτουρκική σύγκρουση ήταν πολύ πρόσφατη και στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατέφευγαν πρόσφυγες των Βαλκανικών Πολέμων. Εγκλήματα γενοκτονίας όμως μόνο κάποιες από αυτές τις πράξεις (και τούτο μόνο υπό παραδοχές ακόμη αναπόδεικτες, αλλά τουλάχιστον πιθανές) θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν, όπως αυτές των μαζικών εξοριών των ανδρών από 16-40 ετών στον Πόντο με την ταυτόχρονη εκτόπιση όλων των γυναικόπαιδων υπό συνθήκες που οδηγούσαν πράγματι και αποσκοπούσαν πιθανώς στην φυσική αλλά και βιολογική εξόντωση της ομάδας. Ότι οι διωγμοί απέβλεπαν στην αντιμετώπιση μειονοτικών προβλημάτων παρά σε κάτι άλλο επιβεβαιώνεται και από τον (επίσης υπεράνω πάσης υποψίας επί εσχάτη προδοσία) Σπ. Μαρκεζίνη[10], ο οποίος σωστά αποδίδει μεγάλη σημασία στην επιρροή που είχε το δόγμα των εθνοτήτων και η αυτοδιάθεση στην διαμόρφωση της πολιτικής των Τούρκων, αφού εν όψει και των διακηρύξεων κυρίως του Αμερικανού Προέδρου Ουίλσον, η φυσική παρουσία εθνικών ομάδων στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας θεμελιώνει εδαφικές διεκδικήσεις εις βάρος της. Μετά την περίοδο αυτή και την ήττα των Κεντρικών Δυνάμεων, επακολούθησε η κατοχή τμήματος της Μικράς Ασίας από τον Ελληνικό Στρατό. Στην ελληνική ιστοριογραφία συστηματικά αποσιωπάται η επονείδιστη δράση του την περίοδο αυτή. Και όμως οι πηγές είναι αδιάψευστες. Με την απόβαση των Ελλήνων στρατιωτών σημειώθηκαν έκτροπα εις βάρος αιχμαλώτων πολέμων και άμαχου τουρκικού πληθυσμού, τέτοιας έκτασης που ανάγκασαν τον Ελευθέριο Βενιζέλο να παρέμβει με επείγον τηλεγράφημά του της 23.6/6.7.1919 προς τον αρχιστράτηγο Λεωνίδα Παρασκευόπουλο. Στο τηλεγράφημα αυτό χαρακτηρίζει ατίμωση του Ελληνικού Στρατού τα έκτροπα, ζητά την παραδειγματική τιμωρία των ενόχων (τελικά εκτελέστηκαν εύζωνοι και πολίτες από στρατοδικείο που επιλήφθηκε) και προειδοποιεί ότι η συμπεριφορά του στρατού κατοχής (sic) θέτει σε κίνδυνο όλα τα κέρδη που με τόσο κόπο επιτεύχθηκαν. Λίγες μόνο εβδομάδες μετά την κατάληψη της Σμύρνης, η δράση του στρατού μας προκάλεσε την σύσταση Διασυμμαχικής Ανακριτικής Επιτροπής, η οποία κατέληξε σε εις βάρος μας πόρισμα[11]. Ιδιαίτερα όμως μετά την ανάληψη του τυχοδιωκτικού επιθετικού πολέμου στα

ενδότερα της Μικράς Ασίας, τα εγκλήματα πολέμου που διέπραξε ο Ελληνικός Στρατός κορυφώθηκαν. Για να προλάβω τους αφρούς που θα βγάλουν ορισμένοι και μόνο στο άκουσμα τέτοιας κατηγορίας εναντίον του ενδόξου ελληνικού στρατού, παραπέμπω κατευθείαν στην επίσημη πολεμική ιστορία της Ελλάδας[12]: Ο αντιστράτηγος Σπυρίδωνος, σε έκθεσή του δηλώνει ότι η συμπεριφορά των Ελλήνων στρατιωτών ήταν τέτοιας "αποκρουστικότητας" ώστε αδυνατεί να περιγράψει τις σκηνές και εκτιμά ότι στις τάξεις του Ελληνικού Στρατού περιελήφθησαν "όντα ανθρώπινα στερούμενα ανθρώπινης συνειδήσεως).[13]. Ο αντιστράτηγος Μπουλαλάς αναφέρει ότι οι στρατιώτες μας υποχωρούσαν "ληηλατούντες και πυρπολούντες χωρία, μη φεισθέντες δε ούτε της ιστορικής πόλεως Φιλαδελφείας"[14], ενώ ο τότε συνταγματάρχης Παναγάκος μαρτυρά ότι οι στρατιώτες "πυρπολούντες οικίας, ανέμενον εις την εξώθυρα τους ενοίκους και αφ' ου τους ελήστευον, τους εφόνευον άνευ οίκτου".[15]. Βιασμούς, λεηλασίες, βασανιστήρια, απάνθρωπους φόνους και συστηματικές πυρπολήσεις και δηώσεις δεκάδων τούρκικων χωριών από ελληνικής πλευράς βεβαιώνουν Έλληνες στρατιώτες, που μιλούν για "θυσία εις τον Θεόν Μολώχ", "αποθηρίωση" και "αποχαλίνωση κτηνωδών ενστίκτων" [16]. Όταν ο Ελληνικός Στρατός αποχώρησε ποικιλότροπα ατιμασμένος από την μικρά Ασία, "αφήνοντας στον ντόπιο πληθυσμό αναμνήσεις σκληρής κατοχής".[17], παρέδωσε ταυτόχρονα το ελληνικό στοιχείο της Μικράς Ασίας στην εκδικητική μανία των Τούρκων. Πολλοί θα πουν ότι η θηριωδία που επακολούθησε ήταν πολλαπλάσια και μπορεί κανείς να συμφωνήσει χωρίς πρόβλημα γι' αυτό. Όποια όμως και όση και αν ήταν αυτή η θηριωδία, δεν μπορεί να εξηγηθεί αν θέλουμε να αγνοούμε τα όσα προηγήθηκαν.

Το οριστικό τέλος της παρουσίας του Ελληνισμού στην Μικρά Ασία ήλθε με την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών. Μέτρο απάνθρωπο, τραγωδία, είναι όμως αστείο να χρησιμοποιείται ως επιχείρημα για την θεμελίωση του εγκλήματος της γενοκτονίας. Ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, στο μέτρο που έγινε με τις ρυθμίσεις του Πρωτοκόλλου για την Υποχρεωτική Ανταλλαγή Ελληνικών και Τουρκικών Πληθυσμών, δεν είναι δυνατόν να εντάσσεται σε παρόμοιο προβληματισμό.

Αυτά έχοντας υπόψη οι ερευνητές του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών Σταύρος Ανεστίδης, Ματούλα Κουρουπού και Ιωάννα Πετροπούλου δήλωσαν για το επίμαχο θέμα ότι τιμώντας την μνήμη των θυμάτων της Μικρασιατικής καταστροφής δεν θεωρούν ότι μπορεί να γίνει χρήση του όρου "γενοκτονία" σε επιστημονικό επίπεδο[18]. Με βάση αυτά τα ιστορικά δεδομένα διακεκριμένοι επιστήμονες, όπως ο Αλ. Ηρακλείδης [19] και ο καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου του πανεπιστημίου Αθηνών Αντώνης Μπρεδήμας [20] τάσσονται κατά της χρήσης του όρου γενοκτονία από τον ν. 2645/1998. Αυτά γνωρίζοντας οι ίδιοι οι πρόσφυγες μιλούν επί τόσες δεκαετίες για καταστροφή. Γιατί ο όρος καταστροφή ανταποκρίνεται πληρέστερα και με ακρίβεια στην τραγωδία του μικρασιατικού ελληνισμού. Κατορθώνει να περιγράψει τις ευθύνες των Τούρκων, χωρίς να παραγνωρίζει τις δικές μας.

Γ. Ο ν. 2645/1998

Εύλογα θα ισχυριζόταν κάποιος ότι όλα τα παραπάνω δεν αποτελούν παρά μια επιστημονική (νομική και ιστορική) κρίση, ότι ο γράφων δεν κατέχει την εξ αποκαλύψεως αλήθεια και ότι μια άλλη προσέγγιση θα μπορούσε να οδηγήσει σε αντίθετα συμπεράσματα. Ασφαλώς και αυτό είναι σωστό. Η ελευθερία της έκφρασης γνώμης και της επιστημονικής έρευνας προστατεύεται από τα άρθρα 14 και 16 του Συντάγματος και ο γράφων δεν διανοήθηκε ότι πρέπει να απαγορευθεί η αντίθετη

άποψη. Άλλοι απαιτούν νομοθετική κατοχύρωση των απόψεών τους. Ποτέ δεν υποστηρίχθηκε από τους αντιδρώντες στον ν. 2645/1998 ότι ερευνητές, συγγραφείς ή ο οποιοσδήποτε πολίτης απαγορεύεται να χρησιμοποιεί τον όρο γενοκτονία. Αυτό που υποστηρίζεται είναι ότι η ιστορία δεν μπορεί να οριστεί με νόμο και κυρίως ότι ο συγκεκριμένος νόμος προκαλεί προβλήματα και ακρωτηριάζει την εθνική μνήμη, την οποία δήθεν υπηρετεί, διότι:

Εγκλήματα γενοκτονίας πριν από το 1948 είναι όπως προεκτάθηκε αδύνατο να αποτελέσουν αντικείμενο ποινικής διαδικασίας. Γι' αυτό οι Αρμένιοι (τους οποίους επικαλούνται συστηματικά οι υποστηρικτές της νομοθετικής αναγνώρισης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας) επιδίδονται σε μια τεράστια εκστρατεία προκειμένου να αναγνωριστεί ιστορικά ότι υπήρξαν θύματα εγκλήματος που έχει τα χαρακτηριστικά της γενοκτονίας. Στα κοινοβούλια ή σε άλλα όργανα που καταφεύγουν με το αίτημα αυτό, αναπτύσσονται επιχειρήματα, παρουσιάζονται στοιχεία και τα όργανα αυτά, λειτουργώντας ως οιονεί δικαστήρια, προβαίνουν (ή όχι) στην αναγνώριση του εγκλήματος. Στην περίπτωση των Ελλήνων της Μικράς Ασίας καμιά τέτοια διαδικασία δεν ακολουθήθηκε. Η Βουλή δεν εξέτασε με αντικειμενικότητα και προσοχή το σύνολο των δεδομένων, ώστε η κρίση της (συμφωνεί ή διαφωνεί κανείς μ' αυτή) να είναι σεβαστή. Αντίθετα, παρασυρόμενη από συγκεκριμένη μερίδα πολιτικών, θεώρησε ως δεδομένο αυτό που είναι το ζητούμενο.

Από το παράδειγμα όμως των Αρμενίων δεν διδαχθήκαμε τίποτε ούτε επί της ουσίας. Οι Αρμένιοι, αντιλαμβανόμενοι ότι μια τέτοια αναγνώριση δεν έχει καμιά αξία αν την εξαγγείλουν οι ίδιοι, απευθύνονται σε τρίτους. Τότε μόνο η αναγνώριση έχει ηθική αξία και εχέγγυα αντικειμενικότητας. Πριν λοιπόν νομοθετήσει η Ελληνική Βουλή, έπρεπε να αναλογιστεί αν θα πειστούν και οι τρίτοι και αν είμαστε διατεθειμένοι να αναλάβουμε μια τέτοια διεθνή εκστρατεία. Και στοιχειώδης πολιτική σφροσύνη επέβαλε να σκεφθούμε αν, ακόμη και αν εμείς είμαστε πεπεισμένοι ότι υπήρξε πράγματι γενοκτονία, υπάρχουν οι προϋποθέσεις και τα στοιχεία για να αναγνωριστεί από τους τρίτους. Αυτό δεν έγινε και ο κίνδυνος είναι προφανής: Να αρνηθούν οι πάντες να αναγνωρίσουν γενοκτονία. Να παραγραφούν εμμέσως τα εγκλήματα εις βάρος των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, επειδή εμείς οι ίδιοι τους δώσαμε μη αποδεκτό από τους τρίτους χαρακτηρισμό. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι καταγγέλλοντες την "εθνική υποχώρηση" θεωρούν ότι η μη χρήση του όρου γενοκτονία αμφισβητεί τις θυσίες των Ελλήνων της Μικράς Ασίας[21]. Δηλαδή, αν δεν ήταν γενοκτονία, δεν ήταν τίποτε. Και αν επομένως δεν επιβληθεί ο όρος "γενοκτονία", τότε δεν υπάρχουν εγκλήματα. Αντιλαμβάνονται άραγε τι διακυβεύουν οι υπερασπιστές του δόγματος "γενοκτονία ή τίποτε"; (Μάλλον δεν τους νοιάζει και θα κάνουν ότι κάνουν κάθε φορά που θέτουν μαξιμαλιστικούς στόχους του τύπου "όλα ή τίποτε". Μόλις εισπράξουμε το τίποτε, θα σφυρίξουν αδιάφορα και θα πάνε γι' άλλα, πιο "πατριωτικά".)

Η ενέργεια αυτή, προερχόμενη όχι από ιδιώτη, μη κυβερνητική οργάνωση, ερευνητικό ίδρυμα κλπ. αλλά από την ίδια την Βουλή, επηρεάζει άμεσα την εξωτερική πολιτική της χώρας. Πολλοί κατηγορούν για ραγιαδισμό την άποψη αυτή, διότι δήθεν όσοι ζητάμε να ληφθεί υπόψη η εξωτερική μας πολιτική και ιδιαίτερα η σημερινή πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων υποκύπτουμε στις πιέσεις της Τουρκίας, εκφράζουμε την ελληνική ενδοτικότητα και τηρούμε στάση εθνικής αναξιοπρέπειας. Δικαίωμά τους αναφαίρετο να ασκούν κριτική και να χρησιμοποιούν

ακόμη και βαρύτατους και οξείς χαρακτηρισμούς. Ας αναλογιστούν όμως αν οι ίδιοι είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν μια απόρριψη της διεθνούς κοινότητας, αν θεωρούν επωφελές για τα εθνικά συμφέροντα το άνοιγμα αυτήν την στιγμή ενός διαλόγου ο οποίος μόνο αποτέλεσμα θα έχει την παγίωση της άποψης στους τρίτους ότι Ελλάδα και Τουρκία χωρίζονται από αγεφύρωτο μίσος που έχει τις ρίζες του στα εκατέρωθεν εγκλήματα. Ας δεχθούν επιτέλους ότι και όσοι δεν συμφωνούν μαζί τους, αλλά αντίθετα προσβλέπουν σε μια βελτίωση των σχέσεών μας με την Τουρκία προκειμένου να ζήσουμε ειρηνικά, να χρησιμοποιήσουμε τους τεράστιους πόρους που σήμερα χρησιμοποιούνται για εξοπλισμούς για άλλους πιο χρήσιμους σκοπούς και να μην επαναληφθούν ποτέ γεγονότα όπως η Μικρασιατική Καταστροφή, έχουν δικαίωμα να διακηρύξουν την άποψή τους. Και αντί "ελλείψει επιχειρημάτων" να μιλούν συνεχώς για μειοδότες, ας θυμηθούν τα καλά που είδε ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας από τους εθνικούς πλειοδότες της Κόκκινης Μηλιάς, οι οποίοι τελικά εκτελέστηκαν στο Γουδί ως προδότες (άδικα, ενώ ήταν απλώς ανίκανοι) κατόπιν της λαϊκής οργής.

Δ. Η εθνική αμνησία

Όμως, ούτε το νομικό, ούτε το πολιτικό ζήτημα είναι το σοβαρότερο στην διαμάχη για τον όρο γενοκτονία. Αυτό που κατά την γνώμη μου είναι το σοβαρότερο είναι η όλο και περισσότερο διαδιδόμενη άποψη ότι η ιστορία και η εθνική αυτογνωσία είναι ζήτημα νομοθεσίας και όχι ελευθερίας της συνείδησης και της έρευνας. Οι υποστηρικτές της άποψης αυτής, δεν αναζητούν την αλήθεια ερευνώντας, μελετώντας και προσπαθώντας να είναι όσο το δυνατόν αντικειμενικότεροι. Επιχειρούν να ορίσουν την αλήθεια με νόμο και να καταστήσουν έτσι παράνομους όσους δεν συμφωνούν μαζί τους. Ζητούν δήθεν να μην ξεχάσουμε. Όταν όμως ορίζει κανείς με νόμο τι πρέπει να θυμόμαστε, πόσο βοηθά την αυτογνωσία μας; Πόσο τιμάται η μνήμη των θυμάτων της τραγωδίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού όταν περιορίζουμε τις ευθύνες στους αντιπάλους και παραγράφουμε έτσι τις ευθύνες της δικής μας πλευράς; Η μνήμη, η ιστορία και εν τέλει η αυτογνωσία είναι απαραίτητη για να μπορεί κανείς να κατανοήσει το παρελθόν του, να συνειδητοποιήσει το παρόν του και να διεκδικήσει έτσι καλύτερο μέλλον. Η θυσία του ελληνισμού της Μικράς Ασίας θα έχει νόημα, αν μας διδάξει για τα τραγικά μας λάθη. Η απαίτηση για την αναγνώριση των εγκλημάτων που έγιναν εις βάρος εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων θα είναι ηθικά δικαιωμένη μόνον όταν αναγνωρίσουμε ότι και εμείς διαπράξαμε εγκλήματα.

Η επιλογή του όρου γενοκτονία, ακριβώς επειδή η γενοκτονία συμβολίζει το απόλυτο κακό, έχει ως στόχο να μεταθέσει το σύνολο των ευθυνών για την Μικρασιατική Καταστροφή στους Τούρκους. Προωθείται από τους εκφραστές μιας εθνικιστικής και λαϊκίστικης ιδεολογίας και δεν αποβλέπει στην αποκατάσταση της αλήθειας, αλλά στην απαγόρευση κάθε συζήτησης για τα σφάλματά μας, ακριβώς γιατί μια τέτοια συζήτηση θα καταδείξει ότι αυτή η συγκεκριμένη ιδεολογία ευθύνεται για πολλά δράματα στον τόπο αυτό.

Αν επιλέξουμε την καθιέρωση με νόμο μιας κολοβής αλήθειας, μιας αλήθειας που καλλιεργεί την πεποίθηση ότι εμείς για τίποτε δεν φταίμε και ότι αντίθετα οι άλλοι ευθύνονται για τα πάντα, οι άλλοι είναι τα κτήνη, οι βάρβαροι, τότε ακρωτηριάζουμε την εθνική μνήμη και θέτουμε τις προϋποθέσεις για νέες καταστροφές. Δικαιώνουμε τους υπαίτιους της τραγωδίας και τους εξουσιοδοτούμε να μας οδηγήσουν και σε άλλες. Και αντί να τιμήσουμε τη μνήμη των θυμάτων της Μικρασιατικής Καταστροφής, στερούμε από την θυσία τους κάθε νόημα.

Η εμμονή στον νομοθετικό καθορισμό του περιεχομένου της "εθνικής μνήμης" θα επιβεβαιώσει απλώς ότι ζούμε σε ημέρες εθνικής αμνησίας. Και όσοι παρανόμως πλέον θα ζητούν να θυμόμαστε, θα διώκονται για "διασπορά ψευδών ειδήσεων".

- [1] ΦΕΚ Α' 250
- [2] άρθρο 2 της Σύμβασης
- [3] E. Zoller: La definition des crimes contre l' humanite, Journal du Droit International, 1993 p. 549
- [4] ιδ. Lemkin: Le crime de genocide, Revue du Droit International (Sottile) 1946
- [5] οπότε και για πρώτη φορά παρουσιάζεται ο όρος "έγκλημα κατά της ανθρωπότητας" στην κοινή Αγγλορωσική Διακήρυξη της 28.3.1915
- [6] ιδ. H. Fein: Genocide Watch, New Haven, 1992
- [7] άρθρα 4-6 της Σύμβασης
- [8] ιδ. εκτενώς Π. Παπαδάτος: Το έγκλημα της γενοκτονίας, Εφημερίς των Ελλήνων Νομικών, τ. ΚΓ' 1956, σσ. 133-140, 345-350
- [9] Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τ. ΙΕ'
- [10] Σπύρος Μαρκεζίνης: Πολιτική ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος, τ. Δ'
- [11] ιδ. Documents on British Foreign Policy (1919-1939), First ser., vol. II, pp. 237-258, London, F.O.
- [12] Ιστορία του Γενικού Επιτελείου Στρατού: Η Εκστρατεία εις την Μικράν Ασίαν 1919-1922, τ. Η', έκδοση ΓΕΣ
- [13] ο.π., σ. 253
- [14] ο.π., σ. 355
- [15] ο.π., σ. 697
- [16] ιδ. ενδεικτικά: Ν. Βασιλικός: Ημερολόγιο της Μικρασιατικής Εκστρατείας, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1992 και Χ. Πληζιώτης: Αναμνήσεις του μετώπου 1920-1921, εκδ. Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, Αθήνα 1991.
- [17] Β. Θεοδωρόπουλος: Οι Τούρκοι και Εμείς, εκδ. Φυτράκη, Αθήνα
- [18] Η Αυγή, 18.2.2001
- [19] Τα Νέα, 8.3.2001
- [20] "Ήταν η μικρασιατική καταστροφή γενοκτονία;", Η Αυγή, 18.2.2001
- [21] ιδ. ενδεικτικά: Ελευθεροτυπία, 8-10.3.2001, Ελεύθερος Τύπος 8.3.2001
- [22] ιδ. παραπάνω. Αφηρημένα και γενικά μπορεί κάποιος να μιλήσει για γενοκτονία π.χ. από τους Τούρκους ή από τους Γερμανούς. Στα πλαίσια όμως της Σύμβασης δεν μπορεί να αποδοθεί ευθύνη σε Κράτος

**του Αντύπα Σ. Καρίπογλου,
μέλους του
Προεδρείου των Φιλελευθέρων**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

**Προς την αυτού Εξοχότητα
Κύριο Ευάγγελο Βενιζέλο
Υπουργό Πολιτισμού
Αθήνα – Ελλάς**

Dr Georgios Nakratzas
Writer and Editor
Postbus 5159
3008 AD Rotterdam
The Netherlands
E-mail : g.nakratzas@wxs.nl

Ρότερνταμ 10 Φεβρουαρίου 2001

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Με ενδιαφέρον πληροφορήθηκα από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ότι στις 9 Φεβρουαρίου 2001 προωθήσατε προς τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας προς υπογραφή ένα Προεδρικό Διάταγμα, σύμφωνα με το οποίο θα καθορισθεί η 15^η Σεπτεμβρίου σαν ημέρα Γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από τους Τούρκους .

Επειδή σαν Υπουργός Πολιτισμού υποθέτω ότι είσθε εραστής της ιστορικής αλήθειας θα μου επιτρέψετε να σας γνωστοποιήσω ορισμένες λεπτομέρειες αναφορικά με την περίπτωση της Γενοκτονίας των σλαβόφωνων Μακεδόνων του Κιλκίς από τον Ελληνικό Στρατό το 1913, όπως και πληροφορίες σχετικά με τα εγκλήματα που διέπραξε ο Ελληνικός Στρατός στην Μικρά Ασία κατά το διάστημα 1919-1922 σε βάρος του άμαχου τουρκικού πληθυσμού.

Το Carnegie Rapport (ISBN 0-87003-032-9) μας πληροφορεί ότι η πόλη του Κιλκίς είχε καταληφθεί από τον Ελληνικό Στρατό στις 4 Ιουλίου 1913, κατά την ημέρα δε αυτή η πόλη ήταν σχεδόν άθικτη.

Μετά την κατάληψη της πόλης οι Έλληνες στρατιώτες απομάκρυναν όσους κατοίκους είχαν απομείνει, στην συνέχεια λεηλάτησαν όλα τα σπίτια και τα έκαψαν. Επίσης το Rapport αναφέρει ότι εκτός από την πόλη του Κιλκίς ο Ελληνικός Στρατός έκαψε 40 χωριά της ίδιας περιφέρειας και 4.725 σπίτια.

Από το σύνολο των 100.000 σλαβόφωνων Μακεδόνων, που με τον τρόπο αυτό αναγκάστηκαν να καταφύγουν σαν πρόσφυγες στην Βουλγαρία, το ελληνικό ιππικό πρόλαβε 4.000 άτομα στο χωριό Akangeli. Από τους προαναφερθέντες σλαβόφωνες Μακεδόνες, 60 άνδρες οδηγήθηκαν σε ένα γειτονικό δάσος και από τότε χάθηκε κάθε ίχνος τους. Σύμφωνα με αυτόπτες μάρτυρες την επόμενη ημέρα οι Έλληνες στρατιώτες προέβησαν σε φόνους, βιασμούς γυναικών και αφαίρεση χρημάτων, επίσης στην επιτροπή εδόθη ένας κατάλογος 365 ατόμων από γειτονικά χωριά, για τα οποία πιστεύονταν ότι σφαγιάστηκαν από τον ελληνικό στρατό στο χωριό Akangeli. Τέλος ευρωπαϊός αυτόπτης μάρτυρας κατέθεσε στην επιτροπή ότι ο Ελληνικός Στρατός κατά την είσοδό του στην πόλη του Γευγελή εκτέλεσε 200 Βούλγαρους πολίτες.

Δεν ξέρω κύριε Υπουργέ εάν οι ιστορικές αυτές πληροφορίες θα σας οδηγήσουν στην εισήγηση και ενός συμπληρωματικού Προεδρικού Διατάγματος σχετικά με την Γενοκτονία των σλαβόφωνων Μακεδόνων του Κιλκίς από τον ελληνικό Στρατό το 1913.

Όσον αφορά τις πληροφορίες σχετικά με τα εγκλήματα του Ελληνικού Στρατού εναντίον του άμαχου τουρκικού πληθυσμού κατά την περίοδο 1919-1922 μου είναι δύσκολο να αναφερθώ εκτεταμένα στην μικρή αυτή επιστολή. Θα αναφερθώ μόνο επιγραμματικά στις σφαγές από τον Ελληνικό Στρατό των άμαχων Τούρκων πολιτών στο Αϊδίνι, στην Μενεμένη και στην Πέργαμο. Επίσης θα αναφερθώ στην σφαγή αιχμαλώτων Τούρκων στρατιωτικών στην Σμύρνη κατά την ημέρα της απόβασης του Ελληνικού Στρατού το 1919. Τέλος και πάλι επιγραμματικά θα αναφερθώ στο κάψιμο μυριάδων χωριών στις περιοχές του Εσκή-Σεχίρ, Ουσάκ, Κιουτάχειας κ.λ.π , όπως και στην καταστροφή, κλοπή, ή λεηλατήση τουρκικών καταστημάτων, χιλιάδων ζώων Τούρκων χωρικών και δημητριακών. Για λεπτομέρειες και βιβλιογραφικές μαρτυρίες σαν συνιστώ την μελέτη του πρόσφατα εκδοθέντος βιβλίου μου με τον τίτλο

Η ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Η ιμπεριαλιστική ελληνική πολιτική του 1922 και η Μικρασιατική Καταστροφή.

Εκδόσεις Μπατάβια , Θεσσαλονίκη 2000
ISBN 960-85800-6-4

Διερωτώμαι βέβαια εάν και αυτές οι λεπτομέρειες θα αποτελούσαν για σας αφορμή για την εισήγηση ενός αναλόγου Προεδρικού Διατάγματος.

Μετά σεβασμού
Δρ Γεώργιος Νακρατζάς

Υ. Γ Πληροφοριακά σας γνωστοποιώ ότι το προαναφερθέν βιβλίο θα εκδοθεί εντός τακτού χρονικού διαστήματος στην τουρκική γλώσσα από εκδοτικό οίκο της Ιστανμπούλ (Κωνσταντινούπολης).

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Dr Γεώργιος Νακρατζάς
Ιατρός – Πνευμονολόγος
Συγγραφέας – Εκδότης
Postbus 5159
3008 AD Rotterdam
The Netherlands
E-mail : g.nakratzas@wxs.nl

Ρότερνταμ 20 Φεβρουαρίου 2001

Αντικείμενο : Προεδρικό Διάταγμα περί Γενοκτονίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού

Με ενδιαφέρον παρακολούθησα την αντίδραση του ελληνικού ημερήσιου τύπου ενάντια στην εισήγηση του κυρίου Βενιζέλου, Υπουργού Πολιτισμού της ελληνικής κυβέρνησης, για υπογραφή Προεδρικού Διατάγματος σχετικά με την καθιέρωση της 15^{ης} Σεπτεμβρίου σαν ημέρας Γενοκτονίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού από τους Τούρκους το 1922. Ιδιαίτερα εντυπωσιακή αλλά και πληροφοριακή υπήρξε η αρθρογραφία της εφημερίδας ΑΥΓΗ της 18 Φεβρουαρίου 2001.

Σαν συγγραφέας ιστορικών έργων και ταυτόχρονα απόγονος προσφύγων της Μικράς Ασίας θεωρώ υποχρέωσή μου να σχολιάσω την αρθρογραφία αυτή επιθυμώντας να συμβάλω στην συμπλήρωση κενών της ιστορικής μνήμης, κυρίως της ελληνικής νεολαίας

Στην πρόταση νόμου που υπέβαλαν την 12^η Μαΐου 1997 στην Ελληνική Βουλή οι βουλευτές κύριοι Γ. Χαραλάμπους, Γ. Διαμαντίδης και Γ. Καψής, αναφορικά με την καθιέρωση της 15^{ης} Σεπτεμβρίου σαν ημέρα μνήμης της γενοκτονίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού από τους Τούρκους αναφέρονται και τα εξής : .... *Σε ένα γεωγραφικό χώρο που μεγαλούργησε η ιδέα του πολυεθνικού κράτους με ελληνική κουλτούρα και συνείδηση είτε στην εποχή των επιγόνων, είτε στην εποχή των Ρωμαίων, είτε στην εποχή των Βυζαντινών, είτε στην εποχή των Οθωμανών.....*

Η εθνικιστική αυτή πρόταση-κείμενο των τριών κοινοβουλευτικών εκπροσώπων αντικατοπτρίζει μια συνειδητή ή ασυνείδητη έλλειψη ιστορικών γνώσεων, σε σχέση με το θέμα της εθνικής συνείδησης του ελληνόφωνων Μικρασιατών κατά την διάρκεια της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (Βυζαντινής) ή της Οθωμανικής.

Τόσο κατά την διάρκεια της βυζαντινής περιόδου όσο και κατά την διάρκεια της πρώιμης οθωμανικής οι γλωσσικά εξελληνισμένοι και ιδιαίτερα πολυφυλετικοί Μικρασιατικοί πληθυσμοί δεν θεωρούσαν εαυτούς Έλληνας αλλά Ρωμαίους, μια έννοια που αργότερα παραφράσθηκε με την έννοια Ρωμιός.

Οι εθνικές ταυτότητες εφευρέθηκαν από τους θεωρητικούς της Δυτικής Αναγέννησης και χρησιμοποιήθηκαν κυρίως μετά την Γαλλική Επανάσταση σαν ιδεολογικό όπλο προς καταπολέμηση της θεοκρατίας και της φεουδαρχίας, συστήματα που χαρακτήριζαν την κοινωνική δομή των διαφόρων αυτοκρατοριών.

Έννοιες πολυεθνικό κράτος με ελληνική εθνική συνείδηση αποτελούν κατάφορη αντίφαση, διαψεύδοντας από μόνες τους τις απόψεις των εισηγητών.

Σε άλλο σημείο του κειμένου τους οι 3 βουλευτές αναφέρονται στα εξής :
.....*Η ραχοκοκαλιά του ελληνικού πολιτισμού εξαφανίζεται μαζί με τις παραδόσεις και μια τρισεκατομμυριακή καρποφόρα ελληνική παρουσία χωρίς καμιά προσπάθεια να διασωθεί*

...

Με το κείμενο αυτό γίνεται προσπάθεια να παρουσιασθεί η ελληνική παρουσία στη δυτική Μικρά Ασία και στη Σμύρνη σαν συνεχής κατά την διάρκεια των τελευταίων 3000 χρόνων. Η διακήρυξη μιας τέτοιας υπόθεσης έρχεται σε αντί-θεση με την ιστορική πραγματικότητα, την οποία κατά πάσα πιθανότητα οι τρεις βουλευτές αγνοούν.

Είναι γνωστό από τις ιστορικές πηγές ότι το 1333 η Σμύρνη ήταν μια πόλη ερειπίων, μετά δε το 1390, ημερομηνία πτώσης του τελευταίου βυζαντινού ερείσματος στη Μικρά Ασία, της Φιλαδέλφειας (Αλασεχίρ), ολόκληρη η περιοχή τόσο της Σμύρνης όσο και της ενδοχώρας της ερημώνεται κυριολεκτικά από χριστιανικούς πληθυσμούς.

Το 1402 ο Χαν της Μογγολίας Ταμερλάνος κατάσφαξε ή εξανδραπόδισε το σύνολο των υπολειπόμενων χριστιανών κατοίκων της Σμύρνης και του εσωτερικού της, που είχαν καταφύγει εκεί για ασφάλεια, με σκοπό να τιμωρήσει τον σουλτάνο Βαγιαζίτ. Η Αναγνωστοπούλου στην πρόσφατη επιστημονική της εργασία μας πληροφορεί ότι το 1520 στο βιλαέτι του Αϊδινίου ο χριστιανικός πληθυσμός ανέρχονταν στο 0,9% του συνολικού πληθυσμού, αυξηθείς στο τέλος του ίδιου αιώνα στο 1,55%. Ακόμα και το 1717 η πόλη της Σμύρνης είχε 19 τζαμιά, 18 συναγωγές και μόνο 2 ορθόδοξες εκκλησίες.

Μαζική μετανάστευση ορθόδοξων χριστιανών στο βιλαέτι του Αϊδινίου έλαβε χώρα μετά το 1839, οπότε δημοσιεύτηκε το φερμάνι του Τανζιμάτ, ένα σουλτανικό διάταγμα, σύμφωνα με το οποίο τόσο οι μουσουλμάνοι όσο και χριστιανοί κολίγοι των τσιφλικιών απαλλάχθηκαν από την υποχρεωτική παραμονή τους στα κτήματα των φεουδαρχών.

Οι ορθόδοξοι οικονομικοί πρόσφυγες του βιλαετίου του Αϊδινίου προέρχονταν από τον νησιωτικό ή τον βαλκανικό τομέα της αυτοκρατορίας εγκατασταθέντες εκεί προς αναζήτηση εργασίας. Για τους απογόνους των μεταναστών αυτών διεκδικούν σήμερα οι τρεις Έλληνες βουλευτές την τρισχιλιετή διαχρονικότητα της ύπαρξής τους στην περιοχή.

Το 1912 σύμφωνα με την στατιστική του Σωτηριάδη, μια στατιστική που χρησιμοποίησε επίσημα η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου, στο βιλαέτι του Αϊδινίου – η τεράστια περιοχή που αποτελείται από τα σαντζάκ της Μαγνησίας, της Σμύρνης, του Αϊδινίου, του Ντενισλί και του Μεντεσέ – επί συνολικού πληθυσμού 1.659.529 κατοίκων οι ορθόδοξοι χριστιανοί ανέρχονταν σε 622.810 άτομα αντιστοιχώντας στο 37,75% του πληθυσμού, ενώ η Αναγνωστοπούλου αναβιβάζει τον αριθμό των ορθόδοξων χριστιανών στην ίδια περιοχή σε 435.398 άτομα ή 26,2%. Από το σύνολο των 622.810 Ελλήνων, που αναφέρονται από τον Σωτηριάδη σαν κάτοικοι του βιλαετίου του Αϊδινίου, οι 395.559, δηλαδή το 63,5% κατοικούσε σε έξι παραλιακούς καζάδες του σαντζάκ της Σμύρνης, δηλαδή σε μια σχετικά μικρή παράλια ζώνη. Οι υπόλοιποι ορθόδοξοι χριστιανοί ήταν χαμένοι σε μια πληθυσμιακή πλημμύρα μουσουλμανικών πληθυσμών.

Στο Προεδρικό Διάταγμα αναφέρεται και το εξής κείμενο :

...Έτσι 1.500.00 και πλέον Έλληνες της Μικράς Ασίας αναγκάστηκαν κυρίως μετά τα δραματικά γεγονότα του 1922 να εγκαταλείψουν τις προαιώνιες εστίες τους στη Μικρά Ασία και να εγκατασταθούν, ως πρόσφυγες, στην Ελλάδα και σε άλλες περιοχές .....

Παρά το γεγονός ότι το προς υπογραφή κείμενο του Προεδρικού Διατάγματος έχει ως σκοπό την καθιέρωση της 15^{ης} Σεπτεμβρίου ως ημέρας ιστορικής μνήμης, ως ιατρός, έστω και πνευμονολόγος, είμαι υποχρεωμένος να διαπιστώσω ότι οι συντάκτες του κειμένου εμφανίζουν καταφανή κλινικά συμπτώματα ιστορικής αμνησίας.

Το κατά πόσον στη Μικρά Ασία επρόκειτο για προαιώνιες εστίες το διαπραγματευτήκαμε στην προαναφερθείσα παράγραφο.

Εκείνο που παρασιωπούν οι συντάκτες του Διατάγματος είναι το τι ζητούσε ο ελληνικός στρατός στις περιοχές της Προύσας, της Κιουτάχειας, του Αφιόν Καρά-Χισάρ και του Σαγγάριου ποταμού, περιοχές στις οποίες το ελληνικό στοιχείο είτε αποτελούσε μια ασήμαντη μειοψηφία είτε εξέλιπε εντελώς.

Μειοψηφία αποτελούσαν οι Έλληνες αποκλειστικά και μόνο στην περιοχή του σαντζάκ της Προύσας εκεί, σύμφωνα με τα στοιχεία του Σωτηριάδη, επί συνολικού πληθυσμού 353.976 κατοίκων οι ορθόδοξοι χριστιανοί ανέρχονταν σε 85.505 άτομα ή 23,3%, όντας εγκαταστημένοι κυρίως στην παράλια ζώνη.

Κατά την Αναγνωστοπούλου οι Ρωμιοί του σαντζάκ της Προύσας δεν ανέρχονταν σε 85.505 αλλά σε 56.233 άτομα, στις υπόλοιπες δε περιοχές, που πιο πάνω αναφέρθηκαν, ο αριθμός των Ελλήνων ήταν είτε ασήμαντος είτε μηδενικός.

Το 1922 στη περιοχή αυτή ο ελληνικός στρατός δεν αποτελούσε τίποτε περισσότερο από ένα κατοχικό στρατό, διεξάγοντας μια ιμπεριαλιστική - επεκτατική εκστρατεία μέσα στην καρδιά του τουρκικού εθνικού εδάφους.

Το προς υπογραφή κείμενο του Προεδρικού Διατάγματος αναφέρει ότι οι Έλληνες της Μικράς Ασίας αναγκάστηκαν *κυρίως μετά τα δραματικά γεγονότα του 1922* να εγκαταλείψουν τις εστίες τους, το κείμενο όμως αποσιωπά δύο σημαντικές λεπτομέρειες, συγκεκριμένα το ποια ήταν η συμπεριφορά των ελληνικών πληθυσμών πριν από την μάχη της Άγκυρας το 1922, και ποιος επέβαλε την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών.

Για να εξετάσουμε το πρώτο ερώτημα θα ασχοληθούμε δειγματοληπτικά με την συμπεριφορά του ελληνικού πληθυσμού της Προύσας, για τον οποίον η Αναγνωστοπούλου μας πληροφορεί ότι ανέρχονταν σε 5.100 άτομα, επί συνόλου 85.600 κατοίκων.

Ο από την Προύσα καταγόμενος συγγραφέας Αδαμαντιάδης περιγράφει ότι την κατάληψη του Εσκί-Σεχίρ από τον Ελληνικό Στρατό την γιόρτασαν οι Έλληνες της Προύσας με λαμπαδοδρομίες, εκτός δε αυτού οκτώ ηλικίες στρατεύσιμων Ελλήνων της πόλης, παρά το ότι ήταν Οθωμανοί υπήκοοι, προσχώρησαν στις τάξεις του ελληνικού στρατού κατοχής, και πολέμησαν εναντίον του Τουρκικού απελευθερωτικού Στρατού, του Κεμάλ Ατατούρκ στο πλησίον ευρισκόμενο μέτωπο.

Για να μπορέσει κανείς να συνειδητοποιήσει την πραγματική σημασία αυτών των πληροφοριών του Αδαμαντιάδη θα πρέπει να αναλογισθεί ποια θα ήταν η συμπεριφορά των ελληνικών αρχών μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, εάν κατά την βουλγαρική κατοχή της ανατολικής Μακεδονίας οι σλαβόφωνοι Μακεδόνες των Σερρών και της Δράμας υποδέχονταν με λαμπαδοδρομίες τα βουλγαρικά στρατεύματα και εάν ένα τμήμα τους φορώντας τη βουλγαρική στολή πολεμούσε ενάντια στον ελληνικό στρατό σε κάποιο σημείο ενός υποθετικού μετώπου.

Γνωστή είναι η ηθική απαξίωση από τον ελληνικό λαό των γερμανοφορεμένων ταγμάτων ασφαλείας κατά την διάρκεια της γερμανικής κατοχής στη χώρα μας.

Το ότι οι Προυσαλήδες λίγο πριν από την επικείμενη επέλαση του Τουρκικού Στρατού πήραν το δρόμο της φυγής είναι αυτονόητο.

Είναι γνωστό ότι Έλληνες περιοχών που δεν ήταν εντοπισμένες κοντά στα πεδία των μαχών αναγκάστηκαν να πάρουν το δρόμο της προσφυγιάς, όπως για παράδειγμα οι Καπαδόκες και οι κάτοικοι της Ανατολικής Θράκης.

Στην εργασία του Σβολόπουλου, που εξέδωσε η ακραία εθνικιστικής χροιάς Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών της Θεσσαλονίκης, αναφέρεται ρητά ότι εκείνος που πρότεινε και επέμενε στην υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών δεν ήταν η τουρκική αλλά η ελληνική κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου. Ο Σβολόπουλος αναφέρει ότι επειδή η τουρκική κυβέρνηση ήταν αντίθετη με την υποχρεωτική ανταλλαγή, επικράτησε τους κύκλους της ελληνικής κυβέρνησης η σκέψη της βιαίας μεταφοράς των 500.000 Τούρκων της Βόρειας Ελλάδας κάπου στις τουρκικές ακτές. Ο συγγραφέας αναφέρει ότι η σκέψη αυτή εγκαταλείφθηκε διότι θα έκανε ιδιαίτερα αρνητική εντύπωση στους Ευρωπαίους. Τελικά η τουρκική κυβέρνηση αναγκάστηκε να συμφωνήσει με την ελληνική πρόταση της υποχρεωτικής ανταλλαγής των πληθυσμών.

Σκοπός της παρούσας επιστολής δεν είναι η εκτόξευση κατηγοριών για εγκλήματα που έγιναν σε κάποια άλλη εποχή, με άλλα κοινωνικά μέτρα και άλλη κοινωνική ηθική.

Σκοπός της επιστολής αυτής είναι να υποστηρίξει την παράγραφο που αναφέρει ο καθηγητής Αντώνης Μπρεδήμας, του Πανεπιστημίου Αθηνών, σε ένα άρθρο του στην εφημερίδα ΑΥΓΗ της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2001, και η οποία έχει ως εξής : *Αλλά, αν θέλει κανείς να κοιτά προς το μέλλον, και όχι προς το παρελθόν, θα πρέπει να ενστερνισθεί αυτό που πρότεινε πρόσφατα συνάδελφος πανεπιστημιακός : Να αναγνωρίσουν οι δυο λαοί τα όσα έγιναν σε βάρος του καθενός και να ζητήσουν συγγνώμη γι' αυτά.*

Δρ Γεώργιος Νακρατζάς

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΑΚΡΑΤΖΑΣ

Η ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
Η ιμπεριαλιστική ελληνική πολιτική του 1922 και η Μικρασιατική Καταστροφή

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΠΑΤΑΒΙΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2000
Θεσσαλονίκη : τηλεφ 031.237463 Αθήνα : τηλεφ 01.3639336
ISBN : 960-85800-6-4

Μειονότητες και ΜΜΕ στην Ελλάδα.

Το άρθρο του κ. Γιώργου Ν. Παπαδάκη γράφτηκε με αφορμή ενός συνεδρίου δημοσιογράφων στις 13 Μαΐου 2002 στην Λουμπλιάνα της Σλοβενίας. Παρουσιάζει την κατάσταση που επικρατεί και επικρατούσε τα τελευταία χρόνια στο χώρο των ελληνικών ΜΜΕ με τις μειονότητες.

Μια αναφορά από τη μεριά ενός δημοσιογράφου και όχι από τη πλευρά μιας μειονότητας κάνει το άρθρο να έχει ιδιαίτερη βαρύτητα και είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο συμπεριλαμβάνεται στην ύλη του εντύπου.

Δυστυχώς, η γενική κατάσταση στην Ελλάδα για όλους τους τύπους μειονοτήτων που υπάρχουν δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ικανοποιητική, παρ' ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος τα τελευταία 10-15 χρόνια. Ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα ήταν (και ακόμη είναι) συχνά αναγκασμένη να αλλάξει τη στάση της σε μειονοτικά ζητήματα και η επίσημη κυβερνητική πολιτική, δείχνει σήμερα ένα περισσότερο ανεκτικό πρόσωπο απέναντι τους. Το κύριο πρόβλημα, είναι ότι η Ελλάδα επιμένει συνεχώς να μην αναγνωρίζει την ύπαρξη κάθε είδους μειονότητας στο γεωγραφικό της χώρο. Η μοναδική μειονότητα η οποία επίσημα χαρακτηρίζεται σαν τέτοια είναι οι Τούρκοι της Δυτικής Θράκης. Το ελληνικό κράτος δίνει σε αυτή τη μειονότητα έναν καθαρά θρησκευτικό χαρακτήρα και αναφέρεται στα μέλη της αποκαλώντας τα όχι Τούρκους ή Έλληνες πολίτες τουρκικής καταγωγής αλλά Μουσουλμάνους.

Η νοοτροπία της πλειοψηφίας των ελλήνων πολιτών είναι επίσης παρόμοια. Έχοντας μάθει στο σχολείο ότι ζει σε μια εθνικά ομογενή κοινωνία, ο μοντέρνος Έλληνας δεν ανέχεται κανενός είδους διαφορετική προσέγγιση. Τα περισσότερα ΜΜΕ δεν έχουν

βοηθήσει σε αυτό το θέμα, εξαιρώντας σχεδόν κάθε διαφορετική φωνή που υποστήριζε κάτι το οποίο η πλειοψηφία δεν θα ενέκρινε. Δημοσιογράφοι ή επιστήμονες οι οποίοι εξέφρασαν μια διαφορετική γνώμη, χαρακτηρίστηκαν σαν «ψεύτες», «επικίνδυνου», «σκουπίδια». «πράκτορες» και οι ενέργειες τους σαν «εθνική προδοσία», για να ονομάσουμε μόνο μερικά παραδείγματα.

Μερικοί από αυτούς απειλήθηκαν με επαγγελματική ή προσωπική εξόντωση. Ακόμη και σήμερα, όπου τα πράγματα έχουν βελτιωθεί, λίγα ελληνικά ΜΜΕ έχουν δώσει ελεύθερο χώρο ή χρόνο σε ανθρώπους που θέλουν να παρουσιάσουν τη δική τους διαφορετική άποψη ή ταυτότητα. Ακόμη περισσότερο, τα ελληνικά ΜΜΕ γενικά δεν καλύπτουν πολιτικές ή πολιτιστικές δραστηριότητες των μειονοτήτων και αρνούνται να αναφερθούν στις πολυάριθμες δίκες όπου μέλη αυτών των μειονοτήτων ήταν εμπλεκόμενοι (κυρίως ως κατηγορούμενοι). Φυσικά, το ίδιο πράγμα συνέβη κάθε φορά όπου η Ελλάδα βρέθηκε ένοχη στο Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για παραβίασή τους.

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα αυτής της πολιτικής, αλλά τρία από αυτά είναι τα πιο πρόσφατα και χαρακτηριστικά. Το πρώτο σχετικά με τον Σωτήρη Μπλέτσα, μέλος της Βλάχικη (Αρωμάνικη) γλωσσικής μειονότητας, ο οποίος διάνειμε κατά το 1995 φυλλάδιο του Eblul (Ευρωπαϊκό Γραφείο Για Τις Λιγότερο Ομιλούμενες Γλώσσες). Σ' αυτό αναφέρονταν οι έξι γλωσσικές μειονότητες οι οποίες υπάρχουν στην Ελλάδα (Τουρκική, Πομάκικη, Μακεδονική, Βλάχικη, Αρβανίτικη και Ρομ). Ο κ. Μπλέτσας μηνύθηκε από τον βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας Ευγένιο Χαϊτίδη, και βρέθηκε ένοχος για διάδοση ψευδών ειδήσεων εναντίον του ελληνικού κράτους. Καταδικάστηκε σε 15 μήνες φυλάκισης και σε ένα αρκετά μεγάλο πρόστιμο.

Κάνοντας έφεση σε μεγαλύτερο βαθμό της δικαιοσύνης και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατάφερε να αποδείξει την αυτονόητη αθωότητά του τον περασμένο Δεκέμβριο, 6 ½ χρόνια μετά την πρώτη του καταδίκη και έχοντας υποφέρει τα πάνδεινα σε αυτή τη περίοδο. Δυστυχώς, η ιστορία αυτή δεν καλύφθηκε από τα ελληνικά ΜΜΕ.

Το δεύτερο παράδειγμα έρχεται από τη Τουρκική Μειονότητα στην Θράκη. Ο Δημοσιογράφος και εκδότης της ανεξάρτητης εβδομαδιαίας εφημερίδας «Τρακυανιν Σεσ», Abdulhalim Dede σύρθηκε στη δικαιοσύνη 4 φορές μέσα στα τελευταία 6 χρόνια, κατηγορούμενος για πολλά άρθρα τα οποία έγραψε στην εφημερίδα του. Αρχικά, κρίθηκε ένοχος για 4 διαφορετικές κατηγορίες και καταδικάστηκε σε 20 μήνες φυλάκιση. Έκανε έφεση, αθωώθηκε για τις 2 πρώτες υποθέσεις από το Εφετείο και τώρα περιμένει τις επόμενες δύο αποφάσεις του ίδιου δικαστηρίου. Η τελευταία υπόθεση ήταν η αιτία αντίδρασης Διεθνών Οργανώσεων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα αλλά και της Ομοσπονδιακής Ένωσης Ευρωπαϊκών Εθνών (FEUN), η οποία έστειλε επιστολή στον έλληνα Πρωθυπουργό, με την οποία εξέφραζε τη βαθιά της ανησυχία για τα όσα συμβαίνουν σε ένα κράτος-μέλος της Ε.Ε.

Τέλος, υπάρχει το θέμα της Μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα. Καθώς αναφέρθηκε νωρίτερα, το ελληνικό κράτος αρνείται την ύπαρξη τέτοιας εθνικής ή γλωσσικής μειονότητας στον ελληνικό γεωγραφικό χώρο. Και όχι μόνο αυτό, αλλά η ανοικτή διαφορά που υπάρχει στο θέμα της ονομασίας της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας καθιστά πολύ δύσκολη την προσπάθεια των εθνικά Μακεδόνων που ζουν σήμερα στο Ελληνικό τμήμα της Μακεδονίας να εκφραστούν με οποιοδήποτε τρόπο. Κάθε είδους τέτοια προσπάθεια κατεστάλη βίαια. Αυτό συνέβη για παράδειγμα το 1995 όταν πολίτες κατάστρεψαν τα γραφεία του εθνικού Μακεδονικού κόμματος στην Ελλάδα, του Ουράνιου Τόξου. Τα περισσότερα ελληνικά μέσα ενημέρωσης έκαναν λόγο για μια ενέργεια δίκαιης οργής και δικαιοσύνης εναντίων λίγων ανθρώπων οι οποίοι χρηματίστηκαν από τη Π.Γ.Δ.Μ.

για να δημιουργήσουν ένα μη υπαρκτό πρόβλημα και να βλάψουν την Ελλάδα. Οι άνθρωποι οι οποίοι κατάστρεψαν τα γραφεία είναι γνωστοί στις αρχές αλλά κανείς δεν οδηγήθηκε ποτέ στη δικαιοσύνη. Από τη άλλη πλευρά, μέλη του Ουράνιου Τόξου κατηγορήθηκαν με τη κατηγορία της «διασποράς ψευδών ειδήσεων, παρακίνηση πολιτών σε βίαιες πράξεις και πρόκληση αναταραχής». Μόνο μετά από δικαστικούς αγώνες 3 ετών, οι άνθρωποι αυτοί κατάφεραν να αποδείξουν την αθωότητά τους. Για μια ακόμη φορά, τα ελληνικά ΜΜΕ τα οποία βιάστηκαν να τους καταδικάσουν και να τους διασύρουν, δεν έκαναν απολύτως καμία αναφορά όταν όλες αυτές οι κατηγορίες αποδείχθηκαν λανθασμένες και άδικες. Μέλη της εθνικής Μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα είχαν και έχουν ακόμη και σήμερα προβλήματα με εθνικιστές οι οποίοι προσπαθούν να τους συκοφαντήσουν και να τους σύρουν στην δικαιοσύνη. Τα ελληνικά ΜΜΕ ήταν παρών σε τέτοιου είδους δίκες μόνο όταν ήθελαν να υποστηρίξουν την όποια κατηγορία. Διαφορετικά, δεν αφιέρωναν ούτε μια γραμμή για να περιγράψουν κάποιο περιστατικό. Έκαναν ακριβώς το ίδιο με τη Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού στη Φλώρινα (Λέριν). Για 12 χρόνια, ελληνικά δικαστήρια και δικηγόροι έκαναν ότι ήταν δυνατό για να αρνηθούν σε αυτούς τους ανθρώπους το δικαίωμα της αναγνώρισης ενός καθαρά πολιτιστικού συλλόγου. Ευτυχώς ο Συνήγορος του Πολίτη και οι πιέσεις από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδωσαν ένα τέλος και η Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού είναι μια πραγματικότητα τώρα. Αυτοί οι θεσμοί επίσης βοήθησαν τους εθνικά Μακεδόνες να είναι σήμερα ελεύθεροι να τραγουδούν και να χορεύουν στην δική τους μητρική γλώσσα. Πρόσφατα, το EBLUL κατάφερε να ιδρύσει ένα γραφείο στην Ελλάδα, γεγονός που αναμένεται να αποτελέσει ένα μεγάλο βήμα για τη αναγνώριση της μακεδονικής και των άλλων λιγότερων διαδεδομένων γλωσσών μέσα στα ελληνικά σύνορα. Δυστυχώς, μόνο δύο ημερήσιες εφημερίδες στην Αθήνα (Ελευθεροτυπία και Εξπρές) ασχολήθηκαν με αυτό το ιδιαίτερα ενδιαφέρον θέμα, αποδεικνύοντας ότι υπάρχουν πολλά να γίνουν ακόμα, ούτως ώστε οι Έλληνες να αποκτήσουν σωστή ενημέρωση για τέτοια θέματα. Η στάση των ελληνικών ΜΜΕ, βέβαια, δεν αποτελεί έκπληξη, καθώς στις τελευταίες εκλογές, τα ελληνικά κανάλια (με εξαίρεση το κανάλι SEVEN) αρνήθηκαν στο Ουράνιο Τόξο το συνταγματικό δικαίωμα έκφρασης των αρχών και του προγράμματός του. Η ελληνική νομοθεσία για τα μικρότερα πολιτικά κόμματα υποχρεώνει όλα τα τηλεοπτικά κανάλια με άδεια εθνικής εμβέλειας να τους δίνουν τουλάχιστον 5 λεπτά από το χρόνο τους ελεύθερα, τουλάχιστον ένα μήνα πριν τις εκλογές. Δυστυχώς, ο νόμος παραβιάστηκε αλλά δεν υπήρξε καμία αντίδραση και ποινές γι' αυτό.

Αυτή η αντί-μειονοτική στάση του Τύπου συνδυασμένη με τη ανάγκη των μειονοτήτων να εκφραστούν, οδήγησε στην δημιουργία εφημερίδων, περιοδικών και ραδιοφωνικών σταθμών. Όπως είναι αυτονόητο, η Τουρκική μειονότητα της Θράκης που είχε το προνόμιο να αναγνωρίζεται επίσημα από τη πολιτεία, είχε σαφώς ευκολότερο έργο στην ίδρυση δικών της μέσων επικοινωνίας. Η πρώτη εβδομαδιαία εφημερίδα στα Τουρκικά ιδρύθηκε το 1975 (ΙΑΕΠΙ) και ακολούθησαν ακόμη 4 άλλες εφημερίδες, 5 περιοδικά και 5 ραδιοφωνικοί σταθμοί στις νομαρχίες Ροδόπης, Ξάνθης και Έβρου. Το βασικό θέμα με όλα αυτά τα μέσα ενημέρωσης ήταν (και ακόμη είναι) ότι μονό λίγα μπορούν να ισχυριστούν ότι είναι πραγματικά ανεξάρτητα. Παρά τις σημερινές βελτιωμένες συνθήκες, η συνεχιζόμενη ένταση των τελευταίων δεκαετιών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας συχνά έκανε τα μειονοτικά μέσα ενημέρωσης ευάλωτα σε πολιτικές και εθνικές επιρροές και από τις δυο πλευρές. Μερικά από αυτά θεωρούνται προσκείμενα στην επίσημη πολιτική της Τουρκίας απέναντι στη μειονότητα, όπως αυτή εκφράζεται από το τουρκικό προξενείο στην Κομοτηνή. Άλλα μέσα ενημέρωσης εστιάζονται πάνω σε

θρησκευτικά θέματα της μειονότητας και πιστεύεται ότι προσεγγίζουν περισσότερο την ελληνική πλευρά. Δυστυχώς, η απομόνωση, στην οποία η ελληνική πολιτεία είχε επί δεκαετίες οδηγήσει τους Πομάκους της Θράκης και η έλλειψη κάθε είδους γραπτής παράδοσης, τους έκανε να πιστέψουν ότι είναι επίσης Τουρκικής καταγωγής. Το μόνο πράγμα που έχουν κοινό με τη Τουρκική μειονότητα, ωστόσο, είναι η θρησκεία, αφού η γλώσσα τους μοιάζει πολύ περισσότερο σλαβικής προέλευσης παρά τουρκικής. Εξαιτίας όλων αυτών των παραγόντων, οι Πομάκοι δεν έχουν δημιουργήσει κανενός είδους μέσο ενημέρωσης, παρά μόνο ένα ερασιτεχνικό λεξικό.

Μια εντελώς διαφορετική εικόνα από αυτή που περιγράφηκε σχετικά με την Τουρκική μειονότητα, συναντά κανείς στους εθνικά Μακεδόνες που ζουν στο ελληνικό κομμάτι της Μακεδονίας. Από την στιγμή που θεωρούνται «ανύπαρκτοι» από τη ελληνική πολιτεία, δεν έχουν το δικαίωμα να διδάσκονται τη μητρική τους γλώσσα. Οι νεότεροι Μακεδόνες μαθαίνουν τη γλώσσα προφορικά από τους γονείς τους και μερικοί από αυτούς προσπαθούν να εκφράσουν τις απόψεις τους στα Ελληνικά ή στα Μακεδονικά γραμμένα με το ελληνικό αλφάβητο.

Παρ' ότι ουσιαστικά παράνομη, η πρώτη προσπάθεια έγινε στα τέλη του 80 στην Αριδαία (Σούμποσκο) με τη εβδομαδιαία εφημερίδα «Μογλενά». Μετά την ίδρυση του Ουράνιου Τόξου, η εφημερίδα άλλαξε δομή, άρχισε να δημοσιεύει άρθρα και με Κυριλλική γραφή και μετονομάστηκε σε «Ζόρα», αποτελώντας την επίσημη φωνή του κόμματος.

Εξαιτίας κυρίως οικονομικών λόγων, η παρουσία του εντύπου δεν ήταν συνεχής. Σταμάτησε πολλές φορές, μετονομάστηκε εκ νέου σε «Νόβα Ζόρα» και σταμάτησε να εκδίδεται μετά από τέσσερα αντίτυπα. Σήμερα, έχει τη μορφή ενός μηνιαίου ενημερωτικού εντύπου με τη ονομασία «Info Ζόρα». Άλλη μια συγκινητική προσπάθεια για να κρατήσουν οι Μακεδόνες την κουλτούρα τους ζωντανή είναι το περιοδικό «Λόζα» το οποίο δημιουργήθηκε το 2000 και έχει ως τώρα εκδοθεί μόλις 4 φορές (σε Ελληνικά και Μακεδονικά με ελληνικούς χαρακτήρες), εξαιτίας περιορισμένων πόρων. Η πρόσφατα αναγνωρισμένη Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού σκοπεύει επίσης να δημιουργήσει ένα περιοδικό και ένα ραδιοφωνικό σταθμό στο άμεσο μέλλον.

Κανένα είδος μέσου ενημέρωσης δεν υπάρχει, αντίθετα, στις 3 άλλες γλωσσικές μειονότητες της χώρας.

Η ίδρυση του γραφείου του EBLUL, ίσως λειτουργήσει ευεργετικά σε μια τέτοια πρώτη προσπάθεια, ειδικά για τους Βλάχους που έχουν και το πρόσφατο παράδειγμα της υπόθεσης Μπλέτσα. Οι Βλάχοι έχουν μια πολύ γνωστή και καλά διατηρημένη πολιτιστική παράδοσή, για την οποία αισθάνονται ότι δεν έχει τύχει της ανάλογης προβολής από τα ελληνικά μέσα.

Οι Ρομ τυγχάνουν σήμερα μιας αρκετά ρατσιστικής αντιμετώπισης από την ελληνική κοινωνία και τα ελληνικά μέσα και παραπονιούνται ότι εμφανίζονται στην τηλεόραση και τις εφημερίδες μόνο για άσχημες ειδήσεις. Το ίδιο συνέβη πρόσφατα όταν αστυνομικός σκότωσε έναν τσιγγάνο στο Ζεφύρι και επί μέρες μετά πυροβολισμοί και ταραχές ακολούθησαν το γεγονός. Αυτό συμβαίνει επίσης όταν οι Ρομ είναι αναγκασμένοι από τις τοπικές αρχές σε όλη την Ελλάδα να φύγουν από τους καταυλισμούς τους και να μετακινηθούν κάπου αλλού εξαιτίας των παραπόνων από τους άλλους πολίτες, (συμπεριλαμβάνουν θόρυβο, ανύπαρκτη προσωπική υγιεινή, εγκληματικότητα και παιδική κακομεταχείριση). Παρ' όλα αυτά, καμία οργανωμένη προσπάθεια ίδρυσης κάποιου μέσου ενημέρωσης δεν έχει γίνει, κυρίως γιατί οι περισσότεροι από τους Ρομ είναι φτωχοί και αγράμματοι.

Οι Αρβανίτες δεν έχουν δικό τους μέσο ενημέρωσης αλλά και δεν ενδιαφέρονται να αποκτήσουν. Παρά το είναι αρκετά μεγάλη και διάσπαρτη σχεδόν σε όλη την γεωγραφική έκταση της Ελλάδας, η συγκεκριμένη γλωσσική μειονότητα απέχει πολύ από το να χαρακτηριστεί ενωμένη και φαίνεται να ενδιαφέρεται περισσότερο για την απόκρυψη της καταγωγής της παρά για την δημιουργία δικών της ΜΜΕ.

Του : Γιώργου Ν. Παπαδάκη
ΕΞΙΠΡΕΣ – Ημερήσια Οικονομική Εφημερίδα – Αθήνα.

<p>ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ   ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ κ.   ALVARO GIL-ROBLES</p>

Στις 4 Ιουνίου 2002, αντιπροσωπία του Ουράνιου Τόξου συναντήθηκε με τον Επίτροπο για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ Alvaro Gil – Robles. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα.

Οι αντιπρόσωποι του Ο.Τ. είχαν την ευκαιρία να ενημερώσουν τον Επίτροπο για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Μακεδονική Μειονότητα στην Ελλάδα.

Ανάμεσα σε άλλα αναφέρθηκε το ζήτημα των Μακεδόνων πολιτικών προσφύγων οι οποίοι εξαιτίας της πολιτικής Άπαρτχάϊντ που εφαρμόζει η ελληνική πολιτεία δεν μπορούν ακόμη να επαναπατριστούν.

Συζητήθηκε επίσης το άρθρο 20 παρ.1γ του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας το οποίο επιλεκτικά εφαρμόζεται στους Μακεδόνες οικονομικούς μετανάστες που βρίσκονται στο εξωτερικό και με το οποίο τους αφαιρείται η ελληνική ιθαγένεια..

Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στην Σύμβαση Πλαίσιο για τη προστασία των εθνικών μειονοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Συγκεκριμένα τονίστηκε στον Επίτροπο ότι η Ελλάδα ενώ έχει υπογράψει την Σύμβαση από το 1997 δεν την έχει επικυρώσει ακόμη στη Βουλή των Ελλήνων.

Τέλος συζητήθηκε το θέμα της Μακεδονικής γλώσσας και τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει.

Ο Επίτροπος συνάντησε επίσης αντιπροσωπίες άλλων μειονοτήτων, Τούρκους, Ρομ, Βλάχους όπως επίσης και εκπροσώπους του Ελληνικού Παρατηρητηρίου των Συμφωνιών του Helsinki.